

Lettohernesara

Ävjestar

Carex viridula var. *bergrothii*

Uhanalaisuusluokka (IUCN): vaarantunut (VU)

Uhanalainen (LSA 521/2021)

Luonnehdinta

Lettohernesara on ulkonäöltään muunteleva ja vaikeasti tunnistettava sarakasvi. Se kasvaa 15–30 cm korkeina mättäinä ja sen lehdet ovat vain noin kaksi millimetriä leveät, kellantai harmaanvihreät. Lettohernesara on erilaistähkäinen sara, eli sen emi- ja hedetähkät kasvavat varrella erikseen. Kasvilla on tavallisesti kahdesta neljään emitähkää ja yksi varren kärjessä sijaitseva hedetähkä. Emitähkät ovat pallomaiset ja niiden pullakot erittäin pyöreät ja kypsinä voimakkaan keltaiset. Lettohernesara muistuttaa suuresti hernesaran muita alalajeja, rantahernesaraa (*C. viridula* var. *viridula*) ja sirohernesaraa (*C. viridula* var. *pulchella*) mutta on erotettavissa lehtien pituuden perusteella. Lettohernesaran lehdet ovat tavallisesti selvästi varmta lyhyemmät, kun taas rantahernesaralla ja sirohernesaralla lehdet ovat lähes varren pituiset.

Elinympäristö ja levinneisyys

Lettohernesara on kalkinsuosija, ja sitä tavataan rimpiletoilla tai harvoin rannoilla. Kasvia tavataan Pohjois-Karjalassa, Kainuussa, Perä-Pohjanmaalla, Koillismaalla ja Kittilän Lapissa. Aikaisemmin sitä on tavattu myös Ahvenanmaalla ja Etelä-Suomessa. Suurin osa nykyesiintymistä sijaitsee Koillismaalla Kuusamossa.

Nykytila ja uhkatekijät

Lettohernesaran kasvupaikkoja on raivattu pelloiksi ja ojitettu metsänkasvatusta varten. Ojitetuilla kasvupaikoilla lajia uhkaa kasvupaikkojen hidas umpeutuminen ja edelleen täydennys- ja kunnostusojitukset. Noin puolet lettohernesaran tunnetuista kasvupaikoista on suojeltu ja lähes saman verran on toteutumatta olevilla soidensuojeluohjelman alueilla.

Hoitosuositukset

Lettohernesaran kasvupaikka lähiympäristöineen tulisi rajata kokonaan ojitusten ja pohjaveteen tai sen virtauksiin vaikuttavan maankäytön ulkopuolelle. Osa kasvupaikoista voi olla metsälain erityisen tärkeissä elinympäristöissä, joiden ominaispiirteitä ei saa heikentää.

Lähteet

Hämet-Ahti, L., Suominen, J., Ulvinen, T. & Uotila, P. (toim.). 1998. Retkeilykasvio. 4. uudistettu painos. Luonnontieteellinen keskusmuseo, Kasvimuseo, Helsinki. 656 s.

Pykälä, J. 1997. Lettohernesara – ävjestarr. Teoksessa: Ryttylä, T. & Kettunen, T. (toim.). Uhanalaiset kasvimme. Suomen ympäristökeskus ja Kirjayhtymä Oy, Helsinki. S. 110–111.

Kuva: Heikki Eeronheimo